

MILOSRDNÍ BRATŘI
ČECHY A MORAVA

hospitalita

3-4 |
2013

zpravodaj milosrdných bratří č. 21-22

Paměť řádu první setkání na Mírově

BENJAMIN
KLUB PRO DĚTI
A RODINY

CENA CELESTÝNA
OPITZE 2013

„Per corpus ad animam - tělem k duši“

ZDARMA

ÚVODNÍ SLOVO

Milé sestry a milí bratři,

člověk někdy ani nemá čas uvědomovat si, jak „to všechno rychle letí“. Další rok jsme mohli ukončit a s pomocí Boží jsme vstoupili do nového. Rok 2013 se uzavřel a spolu s ním nám přibýly i vzpomínky. Mám-li se alespoň trochu ohlédnout za loňským rokem, rád bych zmínil alespoň ty nejdůležitější momenty, které se vážou k jednotlivým našim klášterům.

V Praze jsme v polovině loňského roku oslavili 20. let velmi dobré spolupráce s FOK, který se stará o kulturní život v našem kostele sv. Šimona a Judy. Koncem roku proběhl v témže kostele již 4. ročník koncertu připomínky br. Celestýna Opitzte, který jsme ve spolupráci s TV NOE živě vysílali. Při této příležitosti byly uděleny ceny za vzor v péči o nemocné a potřebné dvěma laureátům – MUDr. Milanu Zbořilovi, lékaři z litoměřické nemocnice, a panu hraběti Alexandru Kálnoky, poslednímu žijícímu majiteli letovického panství, rodu, který dlouhou dobu podporoval činnost naší nemocnice v Letovicích.

Ve Valticích jsme v červnu oslavili 820 let od založení města. Na poutní slavnost sv. Augustina přijel do Valtic celebrovat p. Vojtěch Málek, OH, mši svatou.

V Prostějově byl většinu roku náš kostel sv. Jana Nepomuckého zavřený z důvodu restaurování fresek. Opravu byla natáčet Česká televize pro pořad Křesťanský magazín.

Ve Vizovicích jsme si v červnu připomněli 20 let fungování naší nemocnice, jako první znovuobnovené církevní nemocnice po revoluci. Této slavnosti se zúčastnily osobnosti

Br. Martin Macek, OH
představený milosrdných bratří

politického i církevního života, ale hlavně také místní obyvatelé Vizovic. Přijeli též spolubratři ze zahraničí, z Francie, Polska, Rakouska a dalších zemí. Slavnost byla ideální příležitostí k ocenění osobností, které za těchto posledních 20 let významně přispěly k obnově nemocnice.

V letovické komunitě jsme počátkem roku zažívali smutek, který prožívala celá delegatura a celý řád. Letovický převor a bývalý provinciál P. Stanislav Fiala, OH, zemřel ve věku 82 let. Vybudoval provincii po pádu komunismu a posledních devět let byl převorem v Letovicích. Během roku jsme v Letovicích pořádali benefiční koncert na podporu Filipín. Na podzim uskutečnil br. Jan a br. Martin pouť na jih Španělska, kde navštívili mimo jiné hrob sv. Jana z Boha, zakladatele řádu milosrdných bratří.

V Brně bylo akcí během celého roku poměrně dost a je těžké nějakou nevynechat. Zmínil bych tu nejdůležitější – otevření Rodinného centra Benjamin. Po několikaměsíčních stavebních úpravách jsme mohli v polovině roku otevřít křesťanskou školku pro děti. Jako poslední bych zmínil ještě akci „Paměť řádu“, která byla vzdáním úcty všem zemřelým bratrům a spolupracovníkům a jejich rodinám, kteří zažili nesvobodu, perzekuci a pronásledování v době nacismu a komunismu.

Máme se tedy z čeho se radovat a na co se těšit. Přesto, že na nás někdy dolehnou trápení a těžkosti, můžeme být Bohu za mnohé vděční.

Děkujeme Panně Marii za vzor její bezvýhradné oddanosti a úcty ke svému Synu. Takto bychom měli přistupovat jeden k druhému. Snažme se druhého pochopit více než sebe. To nám všem přejí do roku 2014. Ať nás Panny Maria a sv. Jan z Boha provází na našich cestách a jsou s námi při rozhodnutích, které musíme udělat. Ať jsou správná a Pán ať nám při těchto rozhodnutích žehná.

Br. Martin Macek, OH
představený milosrdných bratří Čech a Moravy

MILOSRDNÍ BRATŘI HOSPITÁLSKÝ ŘÁD SV. JANA Z BOHA

Hospitálský řád sv. Jana z Boha je společenství laických bratří zasvěcených službě nemocným.

„Per corpus ad animam“ – „Tělem k duši“. Toto heslo je naplňováno svěděním služby trpícím a nemocnému bližnímu, jak k tomu vyzývá sám Ježíš Kristus.

MILOSRDNÍ BRATŘI VE SVĚTĚ

Po vzoru sv. Jana z Boha dnes ve službě hospitality pracuje ve více než 50 zemích světa přibližně 1200 milosrdných bratří. Provozují bez mála 400 zařízení se zaměřením na oblast zdravotnictví a sociálních služeb. Společně se zhruba 53000 spolupracovníky pracujícími na plný úvazek a 7000 dobrovolníky ošetří okolo 20 milionů lidí ročně. Bez ohledu na původ, národnost, náboženství, pohlaví či sociální postavení pomáhají bratři a spolupracovníci lidem skrze hospitalitu, která ukazuje milosrdného Krista všem, kteří hledají pomoc. Starají

se o pacienty přestárlé, se zdravotním postižením, umírající, věnují se lidem s drogovou závislostí, hledají způsob, jak pomoci bezdomovcům, a samozřejmě dělají mnoho dalšího. V každé zemi světa se tak zaměřují na nejvíce problematickou oblast, kde je jejich práce potřeba. Charakteristickým znakem je snaha o hledání inovativních řešení naléhavých problémů ve zdravotnictví a v sociálních oblastech.

MILOSRDNÍ BRATŘI VE STŘEDNÍ EVROPĚ

Původní Česko-moravská řádová provincie se v minulých letech stala součástí Rakouské řádové provincie, která reprezentuje milosrdné bratry v celé střední Evropě. Na více než 30 místech Rakouska, Maďarska, Slovenska a České republiky tak bratři a jejich spolupracovníci slouží potřebným v duchu hospitality sv. Jana z Boha. Působí zde bez mála 40 milosrdných bratří a 7300 jejich spolupracovníků.

vp

POUŤ BR. JANA A BR. MARTINA DO ŠPANĚLSKA

V listopadu 2013, ve dnech 20. – 26. 11., podnikli letovický převor br. Martin, br. Jan a naši dva spolupracovníci Ing. Jan Švorc s manželkou Kristinou cestu po jižním Španělsku. Motivací pro nás byla oslava 83. narozenin br. Jana Skáčana, které slavil 9. 12. 2013.

Během 7 dní jsme chtěli poznat co možná nejvíce z působení sv. Jana z Boha, jeho následovníků a vidět krajinu, ve které působil. Proto byl náš první den v Granadě, místě, kde sv. Jan z Boha založil vůbec první nemocnici. Navštívili jsme dům rodiny Gomeléz, kde sv. Jan ošetřoval nemocné v pronajatém průjezdu, než začal budovat nemocnici. Nemocnice máme v Granadě 2 a kousek od nich v hotelu jsme i nocovali. Je to přímo v centru města, tak jsme měli všude blízko. 1. druhý den jsme šli po stopách našeho zakladatele. Navštívili jsme baziliku sv. Jana z Boha, kde jsou uloženy jeho ostatky. Kousek od baziliky jsme si mohli prohlédnout muzeum

br. Jan a br. Martin ve Španělsku

milosrdných bratří, kde jsou vystaveny exponáty z celého světa vztahující se k našemu řádu.

V Granadě jsou dvě komunity bratří, z nichž jedna se stará o zmíněnou nemocnici. V pátek jsme se vydali na pohoří Sierra Nevada v těsném sousedství s městem. Vrcholky byly pokryté sněhem a my jsme mohli zdolat pěšky kótu 2 650 m. n. m. (srovnatelnou s výškou Vysokých Tater). Den jsme zakončili prohlídkou Alhambry. V sobotu jsme přejížděli drsnou španělskou krajinou do města Jeréz de la Frontiera. Cestou jsme navštívili nádherné město Ronda. V Jeréz jsme také navštívili naše spolubratry a prohlédli si zdravotní zařízení – nemocnici a domov důchodců. Zde působil sv. Jan Grande, který r. 1600 v důsledku morové epidemie zemřel při ošetřování nemocných.

Další den jsme navštívili Sevilu, zde jsme mohli být zrovna v neděli na slavnost Krista Krále na mši svatě v místní katedrále. Poslední den jsme vyjeli na Gibraltar. Protože to bylo mimo sezónu, mohli jsme si prohlédnout celý poloostrov bez turistických tlačenic.

Po celou pouť bylo velmi příjemné počasí s teplotami kolem 20 °C. Br. Jan byl v této zemi poprvé. Mohl tak navštívit místa, kde náš řád začínal. Místa, o kterých slyšel a která znal z historie řádu. Tato pouť nebyla turistickým výletem do zahraničí, ale poděkováním Pánu Bohu za život, který jsme od Pána dostali. Poděkováním za bratry, kteří v letovické komunitě kdy působili. Poděkování za to, že mohl řád milosrdných bratří spolu s rodinou Blühmegen vybudovat v Letovicích nemocnici a v ní po staletí svobodně působit a pomáhat lidem.

Br. Martin Macek, OH

RESTITUCE A MILOSRDNÍ BRATŘI

Milosrdní bratři patří již 4 století ke společenstvím, která se starají o potřeby lidí. Za pomoci převážně šlechtických rodů jsme tak vybudovali 7 nemocnic v republice (jednu další na Kuksu jsme také vybudovali, ale nikdy nevlastnili), které nám byly komunistickým režimem zabráněny a zestátněny bez náhrad. Za to, že se bratři starali o nemocné a potřebné, byli z klášterů vyhnáni. V 90. letech převedl stát budovy našich nemocnic pod kraje a obce, čímž si zajistil, že v současné době se na náš majetek (nemocnice) restituční zákon nevztahuje. Budovy tak vlastní jiná právnická osoba, než která je zabavila a stát tak nic vracet nemusí. Pro mne nejnepříjemnější situace je v nemocnici ve Valticích. Přesto, že jsme nemocnici pro roce 1989 finančně pomáhali a snažili se o její navrácení, abychom zde provozovali služby potřebné pro zdejší region, kraj se tuto nemocnici rozhodl prodat. Tato situace je zcela nepochopitelná – právnická osoba, která objekt dostala od státu zdarma převedením, nerespektuje zájem původního majitele, kterému tento objekt byl zabrán, obnovit zde činnost. Nepomohla ani námi vypracovaná studie na budoucí provoz v pouhé 1/10 nemocnice, kterou jsme požadovali vrátit a nepomohla ani intervence bratří a podporovatelů ze zahraničí.

Přesto jsme získali v roce 1993 mimo restituční náhrady zpět budovu naší nemocnice ve Vizovicích. Celou jsme museli vybavit za pomoci bratří ze zahraničí a dárců. Velikou podporu jsme měli a stále máme u o. arcibiskupa Graubnera, který nemocnici požehnal. Personál pracuje dnes v nemocnici s velkou motivací pomoci lidem. Přesto, že se potýkáme s těžkostmi, které nejen ve zdravotnictví v dnešní době panují, díváme se do budoucna optimisticky. Dnes pro-

vozujeme 65 lůžek LDN + komplement ambulance – internu, RTG a rehabilitaci. Nemocnice si za 20 let vybojovala své místo v regionu a je podporována obcemi z širokého okolí. Pacienti se u nás cítí velmi spokojeně a máme velmi dobré výsledky v léčbě.

To, že nám nemocnice navraceny nebudou, by měl stát kompenzovat tzv. finanční náhradou. V žádném případě se nejedná o vyplacení nenavráceného majetku, ale jen o jakési *všimné*. S těmito financemi počítáme na rozvoj našich děl a obnovu objektů. Restituce obecně odškodnění zabavených majetků v žádném případě nevyřeší. Vyřeší ale budoucí vlastnictví objektů a tím i zajistí, aby se o ně majitel staral.

V žádném případě není mým úmyslem prezentovat vzniklou situaci pesimisticky. Jen vycházím z reálných jednání a faktů. Situace pro milosrdné bratry v žádném případě nepředstavuje hrozbu pro jejich činnosti. Budeme mít, jsem si jist, vždy dost práce v oblasti zdravotní a sociální. Pro mne je důležité, že jsme se snažili udělat vše, aby činnost, kterou jsme před několika stoletími začali, pokračovala dále. Zabavení našich nemocnic až po tzv. restituce a vše s tím spojené bude samozřejmě v řádové kronice zapsáno černým inkoustem. Důležité je, že byla udělána tlustá čára a že jsou do budoucna určeni majitelé těchto zabraných objektů. Jak se ukřivdilo bývalým majitelům a provozovatelům jistě zhodnotí až budoucí generace a doufám, že se z této situace i poučí.

Br. Martin Macek, OH

VIZOVICE

20. VÝROČÍ 1. CÍRKEVNÍ NEMOCNICE

V roce 2013 oslavila Nemocnice Milosrdných bratří ve Vizovicích 20 let od svého znovuoobnovení v roce 1993. V té době se stala 1. církevní nemocnicí v České republice. Během 20 let prošla mnoha změnami, modernizacemi a opravami, dnes tak nabízí služby ve vynikající kvalitě, v duchu hospitality sv. Jana z Boha.

Slavnost proběhla ve velmi zvláštních podmínkách, protože krátce před ní bylo zvoleno nové vedení nemocnice. Ze všech zářilo na slavnosti nadšení, hrdost na dílo, které se jim společně podařilo během 20 let vybudovat, a samozřejmě i vděčnost za ochranu Panny Marie, bez jejíž *Dobré Rady* by těžko bylo možné vytvořit takové prostředí naplněné životem. Právě souhra spolupracovníků a vřelého prostředí byly hodnoty, které ocenili všichni návštěvníci slavnosti – politická reprezentace a obyvatelé měst v regionu a celém kraji, ale i milosrdní bratři ze zahraničí. Někteří z nich byli poprvé v životě v České republice, mohli tak obdivovat práci, kterou se podařilo v postkomunistické zemi udělat.

Generální představený řádu milosrdných bratří P. Jesus Etayo Arrondo, OH, spolupracovníkům zaslal pozdrav a děkovný dopis za jejich práci, vyzval především k pohledům do budoucna, kde je potřeba stále přicházet s inovativními nápady v péči o nemocné a potřebné: *Při této příležitosti je potřeba děkovat Bohu za jeho pomoc a vedení. Jsem si jist, že slavnost se stane sama o sobě bohoslužbou. Zároveň je to však příležitost, abychom se dívali do budoucna, připravili nemocnici na nové výzvy, abychom vždy dokázali odpovídat na potřeby nemocných a lidí potřebných v souladu se spiritualitou a posláním řádu milosrdných bratří.*

NMB Vizovice z kostelní věže sv. Vavřince

Během letních měsíců nadšení neupadalo, a proto se na začátku podzimu spolupracovníci rozhodli znovu otevřít dveře nemocnice všem, kteří by si ji chtěli prohlédnout a případně ji podpořit. Během jednoho odpoledne tak do Vizovic zavítalo mnoho návštěvníků, kteří o nemocnici již slyšeli a chtěli si ji prohlédnout na vlastní oči. Mnozí z nich cestovali stovky kilometrů a byli mezi nimi i zástupci Parlamentu ČR. To svědčí o dobrém jménu, které si toto církevní zařízení dokázalo získat.

Nebyly to však jen události prezentace nemocnice navenek. Ta si uchovala i svá tradiční setkání, která pořádá již mnoho let. Jsou to například pravidelná setkání se starosty a zástupci okolních měst v regionu, kácení máje, mikulášská besídka anebo pečení cukroví s nemocnými.

Rok 2013 byl tedy na události a setkávání velmi bohatý. Věříme, že si uchová přízeň svých podporovatelů i v budoucnu a bude tak repre-

zentovat nejen region a řád milosrdných bratří, ale také církev samotnou – církev, která se stará o ty, kteří potřebují pomoc a přijetí. K této službě stále prosíme o modlitbu a podporu!

Novinky z nemocnice můžete sledovat na internetových stránkách www.nmbvizovice.cz a na facebooku *Nemocnice Milosrdných bratří Vizovice*.

vp

VALTICKÉ VARHANY & ŠPERGERŮV SPOLEK

Varhany ve valtickém klášterním kostele sv. Augustina jsou velmi kvalitním nástrojem, avšak během více jak 100 let od svého vzniku neprošly větší opravou. Dnes jsou tak ve skutečně špatném stavu a kompletní rekonstrukce je nutná. K její realizaci vzniklo občanské sdružení Špergerův spolek.

Občanské sdružení Špergerův spolek si klade za cíl především sehnat na rekonstrukci prostředky. Rekonstrukce je vyčíslena na zhruba 1 milion korun. Sdružení proto připravilo řadu projektů, které k tomu mají sloužit. Vedle organizace koncertů a jiných kulturních akcí je to například koordinace tzv. adopce píšťal. Každý, kdo by chtěl k rekonstrukci varhan přispět, se může stát *patronem* nějaké píšťaly. Zájemce si může vybrat konkrétní píšťalu například dle jejího charakteru. Vedle darovacího certifikátu budou patroni uvedeni na seznamu dárců, který bude vložen do varhan pro budoucí generace.

Případní zájemci mohou kontaktovat zástupce Špergerova spolku Tomáše Kollára:
<http://spergeruv-spolek.webnode.cz>.

VALTICKÉ VARHANY

Varhany valtického klášterního kostela patří mezi kvalitní předválečné nástroje s romantickou dispozicí. Roku 1911 je postavila dílna Františka Čápka a Maxmiliána Zachystala v Křemšíně nad Dyjí jako nový opus do historické skříně. Ta je bohatě zdobená, a je rozdělena do dvou hlavních skříní a pozitivu v zábradlí kruchty. Pozitiv je dnes již neobsazený, jeho vzdušnice rovněž není dochována. Samotné varhany mají dvanáct rejstříků, které jsou rozděleny do dvou manuálů a pedálu.

Tomáš Kollár, vp

PAMĚŤ ŘÁDU

V říjnu proběhlo dvoudenní setkání s názvem *Paměť řádu*. Obdobná setkání budeme každoročně pořádát na místech, kde byli milosrdní bratři vězněni, kde nuceně pracovali nebo byli jakkoli utlačováni v dobách nacismu a komunismu. Jsme přesvědčeni, že právě v dnešní době je nutné připomínat si příběhy lidí, kteří vytrvali ve svém povolání a zachránili tak kontinuitu působení církve v našich zemích.

Před nástupem komunismu měli milosrdní bratři 7 klášterů a nemocnic v celé republice, kde desítky bratři a stovky jejich spolupracovníků po staletí ošetřovali nemocné, starali se o chudé a slabé. V 50. letech však bratři museli z těchto domů odejít a dobu komunismu jich přečkala pouze hrstka. Někteří bratři byli vězněni, jiní vykonávali nucené práce, mnozí byli pronásledováni. A právě k připomínce těchto bratřích budou setkání sloužit jako poděkování za jejich vytrvalost a odvahu uchránit odkaz řeholního života v hospitalitě pro budoucí generace.

První den jsme navštívili věznici na Mírově, kde bylo vězněno několik milosrdných bratřích. Především to pak byl br. Josef Hartl, převor brněnského kláštera a nemocnice, který zde také zemřel. V místním kostele sv. Markéty jsme si připomněli jeho život, následovala modlitba a položení květin na oltář. Na mírovském hřbitově politických vězňů pak proběhl pietní akt. Jsme vděční, že se tohoto setkání účastnili i zástupci Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR).

Druhý den následovalo setkání s pamětníky v brněnském klášteře milosrdných bratřích. Toto setkání pak navštívili zástupci Konfederace politických vězňů a Památníku obětem internace v Králíkách.

V roce 2014 proběhne druhý ročník tohoto setkávání v měsíci říjnu.

vp

vlevo pietní akt na Mírově
vpravo br. Faustin Josef Hartl, OH

Br. Faustin Josef Hartl se narodil 7. 12. 1898 v Kyjově na jižní Moravě. Do řádu milosrdných bratří vstoupil 5. března 1928, jednoduché sliby složil 28. června 1929 a dále se vzdělával v řádové formaci a ošetrovatelství. Slavné sliby složil 17. července 1932. Nejprve působil ve Valticích, dále v Bratislavě a v Praze. V dubnu 1940 byl zvolen převorem brněnského konventu a tuto funkci zastával s velkou odpovědností. Podařilo se mu místní nemocnici zvelebit a významně modernizovat. Červenec 1941 byl pro osud nemocnice a konventu zcela zásadní, neboť z rozhodnutí říšského ministra vnitra byl řád rozpuštěn a jeho majetek propadl říši. Převor Hartl byl povinen pořídit soupis majetku a předat ho gestapu. Všichni bratři pak byli ze dne na den z kláštera vyhnáni a ten byl obsazen německou armádou. Milosrdní bratři měli být posláni na nucené práce do Německa, avšak převoru Hartlovi se podařilo díky svým známým na Zemském úřadě v Brně vymoci, aby bratři mohli zůstat s tím, že budou pracovat v ústavu pro choromyslné v Brně-Černovicích. Během války byl Josef Hartl několikrát vyslýchán gestapem kvůli jeho nepřátelské činnosti a neustále byl sledován. Poté, co byl řád rozpuštěn, pracoval u Nemocenské pojišťovny v Brně. Aktivně se zapojoval do protinacistické odbojové skupiny *Za svobodu*, za což byl po skončení války vyznamenán.

V květnu 1945 byl na provinční kapitule zvolen převorem brněnského kláštera a 2. provinčním rádcem, definitivním. Podařilo se mu obnovit válkou poškozenou nemocnici a klášter. Po událostech února 1948 se aktivně zapojil do protikomunistického odporu. Dopisoval si s několika bývalými odbojáři a členy Čsl. strany lidové v zahraničí, například s Jaroslavem

Hovorkou nebo Josefem Novotným, bývalým odborovým radou ministerstva informací, který po svém propuštění odešel do emigrace. Požádal také převora valtického konventu milosrdných bratří br. Dismase Vrbíka, jestli by mohl zařídit převod známého Jaroslava Brouška za hranice. Br. Vrbíkovi se však nepodařilo najít spolehlivého a ochotného převaděče. Nejvýraznější odborovou aktivitou br. Hartla byla jeho iniciativa v tisku letáků určených pro vysokoškoláky a mladé lidi *Pravda vítězí*, ve kterém se kritizovala nesvoboda a KSČ. Vyzývalo se v něm k odporu proti totalitě a podpoře demokracie. Těchto letáků nechal vytisknout asi 1500. Studentka medicíny Jarmila Koželuhová, která měla pomáhat s distribucí letáků, vše ale oznámila Státní Bezpečnosti a letáky odevzdala.

StB br. Hartla zatkla 24. září 1948. Během procesu bylo spolu s ním souzeno 14 osob, které pomáhali při tisku s distribucí letáků. Mezi nimi byli např. zmiňovaný Josef Hovorka, vedoucí tiskárny Václav Kupa nebo valtický převor a spolubratr Dismas Vrbík. 15. října 1948 byl br. Hartl Státním soudem v Brně odsouzen k 15 letům vězení za vojenskou zradu a zločin úkladů o republiku. Během jeho vazby na Mírově se u něj projevila opakovaná tuberkulóza. Koncem roku 1951 byl ve vážném stavu převezen do zdejší vězeňské nemocnice, kde 16. ledna 1952 zemřel. Pohřben je na Ústředním hřbitově v Brně. Jeho jméno mohlo být na náhrobek vytesáno až po revoluci.

Br. Dismas Vrbík byl v procesu pro nedostatek důkazů po šestiměsíční vazbě propuštěn.

vp

KULTURA PRO NEMOCNÉ VÝSTAVY V BRNĚNSKÉ NEMOCNICI

Hospitalita, křesťanská péče o nemocné, v sobě skrývá bezpočet drobných prvků, které dohromady tvoří jedinečné principy přístupu k nemocným lidem, jimiž milosrdní bratři po staletí žijí. Heslo *Per corpus a animam* – Tělem k duši společně se slovy sv. Jana z Boha *dělejte dobro a dělejte ho dobře* nám každý den připomínají, jak důležité je k nemocným přistupovat právě skrze tyto principy. Není možné léčit tělesnou stránku člověka a zapomínat přitom na jeho duchovní a tím i duševní pohodu a klid. K tomu nepochybně patří i kultura, umění.

Jsm rádi, že společně s Nemocnicí Milosrdných bratří v Brně můžeme organizovat výstavy obrazů ve vstupní hale nemocnice. V roce 2013 proběhlo 5 vernisáží obrazů, obrázků, fotografií a dalších výtvarných děl dětí i dospělých. Lidé, kteří do nemocnice přicházejí, tak vstupují do pěkného a vlnidného prostředí, kde mohou

zažít přátelské přijetí. V našich nemocnicích dbáme na to, aby právě prostředí bylo citlivě upravené tak, aby v návštěvnicích vzbuzovalo důvěru a nejlépe ulehčilo od neklidu, se kterým do nemocnice často přicházejí. Samy vernisáže výstav, kde nechybí pohoštění a hudební doprovod, jsou skvělou příležitostí k setkávání nemocných, personálu a vedení nemocnice. Můžeme si tak všichni společně uvědomit, že jsme jenom lidé a není rozdíl, jestli jsme nemocnými nebo těmi, kdo se o nemocné starají, všichni si máme co předávat, jak se vzájemně obohacovat a jak si pomáhat. Výstavy tedy přispívají k tomu, aby se všichni, kdo do nemocnice přicházejí, cítili vítání.

Další výstava bude zahájena 11. února 2014 v 17:30 ve vstupní hale brněnské nemocnice

vp

ŠPANĚLŠTÍ MUČEDNÍCI – MILOSRDNÍ BRATŘI

Možná nejdůležitější událost podzimu v roce 2013 pro řád v celém světě proběhla ve španělském městě Tarragona: bylo blahověčeno 522 mučedníků, mezi nimi i 24 milosrdných bratří.

Jako neochvějní a odvážní svědci víry v době dramatických okolností během uprputných bojů nesmyslné občanské války položili život za věrnost Kristu a evangeliu života, napsal generální představený řádu milosrdných bratří P. Jesus Etayo Arrondo, OH, ve svém dopise

bratřím. Nově blahověčeni bratři pro nás budou novým podnětem k obnově naší víry, našeho povolání hospitality po vzoru sv. Jana z Boha. Stejně jako oni se budeme snažit žít hospitalitu ve věrnosti a splnění svých povinností se všemi možnými důsledky. Právě dnes, v době, kdy se lidé často snaží vyhýbat závažným rozhodnutím, jsou potřeba příklady těchto mučedníků, abychom se mohli zdravě nadechnout pro věrnost a odpuštění, které jsou základem naděje a budoucnosti.

>>>

S nově blahohřečenými bratry vzrostl počet oficiálně potvrzených mučedníků z řad milosrdných bratří na 95. 71 řádových bratří bylo blahohřečeno již v říjnu roku 1992 v Římě. V dramatických letech španělské občanské války tito bratři vytrvali na straně nemocných ve věrnosti svého povolání hospitality.

Některé komunity milosrdných bratří byly v této době zlikvidovány mnohdy ponižujícím způsobem. Jiní bratři pak byli zatýkáni, vězněni i několik měsíců, mučeni a nakonec popraveni. V mnoha jiných případech obsadily milice nemocnice a páčaly ohromné škody. Bratry ponižovaly, zakázaly jakoukoli formu modlitby včetně eucharistie pod hrozbou násilí. Není bez zajímavosti, že bratři, kteří byli odsouzeni k popravě, tvář tvář své smrti často nahlas volali a modlili se k Bohu, aby odpustil jejich pronásledovatelům. Položili tak svůj život v naději a víře, ve věrnosti svému povolání v péči o nemocné a potřebné. *Pro církev a řády by měli být připomínkou, abychom se probudili a vyšli ze své apatie a pohodlí,* zmínil generální představený P. Jesus Etayo. *Jejich síla a odvaha nám ukazuje, jak na to. Překonat strach a naplnit radostí a nadšením naše povolání, žít naplno ve službě nemocným a potřebným.*

PROCES BLAHOŘEČENÍ

Proces blahohřečení prochází mnoha fázemi. Nejprve je nutné vysledovat *okolnosti svatosti* a na diecézní úrovni shromáždit co nejvíce podkladů – jsou to rozhovory se svědky a pamětníky, písemnosti a další. To vše pak musí posoudit historici a teologové, kteří vše na závěr předávají Kongregaci pro svatořečení v Římě, kde je vše opětovně posuzováno. Rozhodnutí Kongregace je pak základem pro doporučení a rozhodnutí příslušných kardinálů, biskupů a nakonec papeže. Pro uznání mučednictví jsou pak sledována přísná pravidla, jejichž základem jsou tři podmínky: 1. skutečnost násilné smrti, 2. *nenávisť vůči víře* jako motiv na straně pachatele a 3. vědomé přijetí Boha i pod hrozbu smrti.

BROŽURA

U příležitosti blahohřečení španělských mučedníků jsme vydali brožurku s popisem osudů těchto milosrdných bratří. V elektronické podobě je ke stažení na našich internetových stránkách, případně je dispozici v našich kostelích, nebo nám o ni můžete napsat na info@milosrdni.cz.

vp

NOVÉ SLUŽBY V KONVENTU MILOSRDNÝCH BRATŘÍ V BRNĚ ANEB ZAMĚŘENO NA RODINU

Rádi bychom vám v tomto čísle *Hospitality* představili aktivitu, které v roce 2013 vznikly při konventu milosrdných bratří v Brně a které, jak pevně věříme, přispějí k rozšíření nabídky služeb rodinám v městě Brně. Jde o služby poskytované v duchu křesťanských hodnot s cílem podpory rodiny, neboť právě rodina je místem nejvíce ovlivňujícím růst a rozvoj dětí v ní žijících.

ŠKOLKA PRO DĚTI „BENJAMÍNEK“

Benjamínek je školka pro 15 dětí od 3 do 6 let. Sídlí v prostorách kláštera, které byly nově zrekonstruovány právě pro účely budoucí práce s dětmi. Právě prostory hrají velkou roli v tom, že děti vnímají školku jako *školku kouzelnou*. Nad jednou z heren školky se klene freskový strop s anděly, v druhé herně letí z okna hejno duhových motýlků a přes chodbu se nachází nádvoří, kde mohou děti bez obav ze srážky

prohánět svoje odrážedla. Školka je vybavena hračkami a hrami, které dostala ve Sběrce hraček pro Benjamínka nebo jsme je sami vyrobili. Vedle hraček, které ještě voní novotou, si děti hrají s hračkami starými třeba třicet let, které pro ně mají zvláštní kouzlo něčeho *staronového*. Vzdělávací program školky počítá se zařazením dítěte se zdravotním znevýhodněním nebo postižením v tzv. inkluzivním režimu. Znamená to, že dítě s postižením chodí do běžné školky (nikoli školky speciální), kde je mu pod vedením odborníka a asistenta věnována náležitá podpora. Soužití dětí s postižením a dětí intaktních přináší užitek oběma stranám. Všichni se učí o Boží lásce, respektu k druhým, rozmanitosti stvoření. Děti ve školce se učí odpouštět, přijímat sebe i druhé s chybami, učí se kamarádit a pomalu získávají odvahu, kterou budou v životě potřebovat.

>>>

CO ŠKOLKU BENJAMÍNEK CHARAKTERIZUJE?

Důležitou hodnotou, kterou Benjamínek má, je možnost individuálního přístupu k dětem vzhledem k malé kapacitě patnácti dětí. Druhou důležitou devízou jsou již zmiňované prostory, které jsou mimořádné svojí estetickou hodnotou a citlivým propojením historické hodnoty s potřebami malých dětí. Posledním důležitým momentem, který je neméně významný, je láskyplné prostředí, systematicky a vědomě vytvářené učitelkami i obyvateli kláštera a dalšími pracovníky.

CO BENJAMÍNEK NABÍZÍ?

Vzdělávací program ve školce je zaměřen na celkový rozvoj kompetencí dětí, jak je tomu i v ostatních školkách v naší zemi. Kromě toho je Benjamínek vhodným místem pro ty děti, které rády zpívají, protože s Benjaminským si děti zpívají i cestou na vycházku, z vycházky nebo u probouzení po spinkání. Ve školce hodně čteme, vychováváme děti k lásce k mateřskému jazyku a především k sobě navzájem. Hodně se objímáme, a to nejen když je nám dobře, ale i tehdy, kdy potřebujeme blízkost druhého při prožívané bolesti či nepochopení.

NEJEN DĚTI, ALE I RODIČE

Školka Benjamínek je službou Rodinného centra Benjamin. Rodinné centrum poskytuje v současné době především služby poradenské a vzdělávací. Kromě psychologického, speciálně pedagogického a sociálního poradenství se jedná o pastorační poradenství, tedy poradenství vedené odborníkem se zohledněním specifik života s Bohem.

Pro tento rok plánujeme uspořádat několik vzdělávacích seminářů pro rodiče a akce pro rodiny s dětmi.

duha nad brněnským klášteřem je známka požehnání našemu novému dílu

PROČ „BENJAMIN“?

Starozákonní jméno Benjamin znamená *dítě štěstí*. Věříme, že všechny děti, které v našem klášteři tráví každodenně svůj čas, jsou také takovými *děťmi štěstí*. Štěstí je dar, který skrze naše služby děti dostávají, aby ho později mohly dávat dál...

CHCETE SE ZAPOJIT NEBO BENJAMÍNKA PODPOŘIT?

Srdčně zveme každého, komu leží na srdci téma rodiny a vedení dětí, ke spolupráci. Můžete nás podpořit modlitbou, nápadem, možná i darem (od autíčka po stavebnice...) nebo můžete o našich službách informovat někoho, komu by naše služby mohly být prospěšné.

Více informací najdete na stránkách
rodinnecentrum.milosrdni.cz.

Bc. Petra Škrdlíková
rodinnecentrum@milosrdni.cz

CENA CELESTÝNA OPITZE 2013

Na začátku prosince byly předány Ceny Celestýna Opitze za vzor v péči o nemocné a potřebné dvěma dalším laureátům. Oceněny byly dvě osobnosti, které svým životem naplňují odkaz sv. Jana z Boha v křesťanské lásce a péči o nemocné a potřebné.

Alexandr Kálnoky, hrabě a poslední majitel panství v Letovicích, žije v Austrálii. Po revoluci však pravidelně dojížděl do České republiky, aby zde bojoval o majetky, které byly jeho rodině zabaveny v době komunismu. Jeho život nebyl lehký, prošel mnohými obtížemi a zažil velké nespravedlnosti. Přesto však nikdy neztratil víru v potřebu konat dobro a dělat ho dobře. Jeho rodina od roku 1750 iniciovala a podporovala činnost milosrdných bratří v Letovicích – založila místní klášter a nemocnici. Po revoluci, i když nic z toho nebylo vráceno původnímu majiteli, dbal na to, aby lidem v letovické nemocnici milosrdných bratří byla poskytována co nejlepší zdravotnická péče dle hodnot, na

kterých byla starost jeho rodiny založená celá staletí. Milosrdné bratry morálně podporoval a pomáhal jim v obnově působení řádu po revoluci. Cena je tak symbolicky předána celému rodu Kálnoky. Kvůli pokročilému věku si již nemohl cenu převzít osobně, proto za něj cenu přebíral jeho dlouholetý přítel hrabě Hugo Mensdorff-Pouilly.

MUDr. Milan Zbořil, druhý laureát, celý život slouží jako lékař nejen litoměřických biskupů, ale i mnoha kněží z celé republiky, a to především v době komunismu. Dodnes pracuje v litoměřické městské nemocnici na interním oddělení. Během svého života zažil mnoho zvláštních a mnohdy nebezpečných situací. Díky jeho odvaze se podařilo ochránit ostatky kardinála Trochty, které chtěla StB schovat ze strachu z možných manifestací na veřejném pohřbu, ten tak nakonec mohl proběhnout.

>>>

zleva MUDr. Josef Drbal, laureát CCO, hrabě Hugo Mensdorff-Pouilly, MUDr. Milan Zbořil, P. Vojtěch Málek, OH, laureát CCO, Mons. Jan Baxant a br. Martin Macek, OH

Svým laskavým a nezištným přístupem k pacientům je příkladem mladým lékařům, zdravotnímu personálu a celé společnosti. V roce 2011 získal od papeže Benedikta XVI. *Řád sv. Řehoře Velikého* za svoji obětavou práci lékaře.

Slavnostního koncertu, který připravil koncertní mistr České Filharmonie, houslista Josef Špaček, se zúčastnilo několik významných hostů. Byli mezi nimi Mons. Jan Baxant, biskup litoměřický, Mons. Michael Slavík, generální vikář pražské arcidiecéze, nebo MUDr. Karel Cvachovec, předseda české společnosti anesteziologů. Na koncertě byli zástupci institucí, které s řádem milosrdných bratří spolupracují – Hospice Dobrého Pastýře, Nemocnice Na Františku, Ne-

mocnic Milosrdných bratří v Brně a Vizovicích, Konfederace politických vězňů či Památníku internace v Králíkách a mnoha dalších. Celý koncert v živém přenosu vysílala TV Noe.

NOMINUJTE SVÉ KANDIDÁTY

Lidí, kteří by si zasloužili veřejné uznání za svoji práci s nemocnými či jinak potřebnými, je ve společnosti mnoho. Komise v letošním roce proto oslovila širokou veřejnost, aby lidé, pokud ví o někom takovém, komisi informovali a přihlásili tak potenciální laureáty do nominačního řízení. Za návrhy budeme velice vděční! Více na www.milosrdni.cz.

vp

BR. PAULUS BYL OCENĚN RAKOUSKÝM STÁTNÍM VYZNAMENÁNÍM

Bratr Paulus Kohler, převor Nemocnice Milosrdných bratří ve Vídni a rádce rakouského provinciála, byl v prosinci 2013 oceněn Čestnou dekorací ve zlatě (Goldenes Ehrenzeichen) za zásluhy o Rakouskou republiku.

Vyznamenání na návrh rakouské vlády uděluje rakouský prezident. Bratr Paulus ocenění převzal z rukou představitele ministerstva práce a sociálních věcí Ing. Mag. Andree Thaller za jeho neúnavnou službu a péči o nemocné a zdravotně postižené osoby.

Bratr Paulus za toto čestné vyznamenání poděkoval s připomenutím toho, že sám by nezmohl nic, kdyby kolem sebe neměl skvělé spolupracovníky, personál Nemocnice Milosrdných bratří ve Vídni, kteří se o nemocné a postižené bez přestání starají. Nepřímo tak konstatoval, že záslužná medaile patří právě jim.

Andreas Thaller při předání medaile br. Paulusovi

Tato nemocnice v centru Vídně se těší velké oblibě, v roce 2014 si připomene 400 let od svého založení v roce 1614. Stala se tak druhou řádovou nemocnicí severně od Alp, bezmála 10 let po založení prvního kláštera ve Valticích.

vp

PAPEŽ FRANTIŠEK JAKO ŘEHOLNÍK

Když byl zvolen do čela církve papež František, bylo jasné, že péče o chudé, nemocné, jakkoli slabé, se stanou ústředními tématy církve. Hned druhý den po svém zvolení šel navštívit své přítele v nemocnici. V posledních zprávách Vatikán neoficiálně přiznal, že papež František byl několikrát s doprovodem členů švýcarské gardy v noci pomáhat bezdomovcům, na své narozeniny si nechal několik bezdomovců pozvat, aby s ním posnídali v domě svaté Marty.

Bezpochyby se tak papež stal i pro náš řád velkým vzorem a motivací pokračovat v naší práci, v úsilí pomáhat těm, kteří pomoc skutečně potřebují. Všimát si potřeb chudých a nemocných, nevyhýbat se jim, ale naopak je přijímat, věnovat jim pozornost a snažit se jim pomoci.

Je pro nás velkou motivací i v jiných směrech – a to tím, že je řeholník. Právě řeholní společenství v dnešní době hledají své místo ve společnosti, přemýšlejí o tom, co mohou nabídnout a jak se prezentovat, aby je společnost

přijala. V minulosti byly řády centry vzdělání nebo péče o nemocné, dnes se však státní instituce snaží tyto funkce nahradit. Nabídka služeb a kvalita zůstává stejně vysoká a modernizuje se s dobou, ale otázka je právě přijetí společnosti. Po dlouhém období, kdy se představení řeholních společenství scházeli k formálním jednáním o budoucnosti řádů bez větších výsledků, papež František konečně otevřeně zahájil diskuzi nad otázkami řádů.

Na prvním společném zasedání generálních představených v Římě, kde byl i náš generální představený br. Jesus Etayo Arrondo, OH, papež František neformálně a bratrsky s představenými hovořil, spontánně odpovídal na jejich otázky a povzbuzoval je v jejich úsilí a postojích.

První a zcela zásadní vznesená otázka byla, jaký druh zasvěceného života v dnešní době vůbec očekáváme. Papež ihned odpověděl: *Musíme být svědky nového, odlišného přístupu ke všedním věcem, k životu jako takovému.*

>>>

generální představený P. Jesus Etayo Arrondo, OH s papežem Františkem

Zasvěcený život je prorocství. Bůh po nás chce, abychom vyšli z našich jistot a vydali se na hranice světa. Musíme překonat pokušení žít v pohodlí. To je totiž nejkonkrétnější cesta, jak následovat příklad Ježíše Krista. Na otázku, jak se vydat na hranice světa papež odpověděl, že svět je jiný, když se na něj díváme z jeho středu než z periferie. A právě změna pohledu na svět změni i náš duchovní život a dovede nás k potřebám světa na jeho krajích. Nesmíme se uzavřít uvnitř světa, musíme vyjít ven a dívat se na něj zvenčí, z pohledu těch, kteří stojí bokem, chudých a bezmocných. Je nutné poznat potřeby skutečného života lidí naší doby.

Podle papeže Františka je zcela zásadní formace srdce. Není možné měnit charakter či myšlení, jedině formace srdce je správná forma přípravy na řeholní život, uznat vlastní slabost a hřích. Takoví řeholníci pak jsou schopni probudit svět, nejsou k tomu potřeba žádné nadpřirozené schopnosti.

Papež František také přislíbil, že po dlouhé době bude konečně dokončen dokument zabývající se řeholním životem, vztahy s diecézemi, ve kterých mají být řády nositeli charismat, obohacením diecézí a farností.

vp

www.radiovaticana.cz

P. IMRE PŘI MŠI S PAPEŽEM FRANTIŠKEM

P. Imre Kozma, OH, milosrdný bratr, zakladatel a prezident Maďarské Maltéžské Charitativní Služby, který loni oslavil 50. výročí svého svěcení, na začátku prosince koncelebroval při mši svaté v domě sv. Marty s papežem Františkem.

P. Imre dostal od papeže Františka osobní pozvání do Vatikánu, aby spolu koncelebrovali mši svatou v domě sv. Marty. *Byla to pro mě skvělá zkušenost. Mezi kněžími u oltáře jsem mohl stát po pravé straně papeže Františka. Byla to zvláštní blízkost společné modlitby.* Dodal, že když viděl papeže Františka vstoupit do osobní kaple, byl jeho první dojem *přišel člověk, který nese obrovskou zátěž.*

Papež velmi dobře zná naši práci v Maďarsku a v Evropě, vzpomínal na setkání P. Imre Kozma, OH. Dodal, že papež mu řekl: Modleme se za sebe navzájem, abychom společně mohli nést tu zátěž. Oba neseme tu stejnou: chudé a nemocné.

P. Imre Kozma, OH

V homilii při mši svaté papež František vybízel k silnější víře a k upevnění osobního vztahu s Bohem. Připomněl, že se k tomu dá dojít jedině přes tři základní prvky: musíme se více modlit, více žít charitou a pomocí druhým a jednat s lidmi s láskou a radostí.

vp

www.romereports.com, www.radiovaticana.cz,
hu.radiovaticana.va

MISIJNÍ PROJEKTY 2013

GHANA, INDIE, FILIPÍNY

Rok 2013 byl bohatý na potřeby pomoci misijním aktivitám. Vedle každoročního misijního projektu, který vybírá vedení řádu v Římě a kterému věnují prostředky všechny provincie ve světě, byla příležitost pomoci i v jiných koutech světa. Dohromady milosrdní bratři v Čechách a na Moravě vybrali dary na misijní a humanitární aktivity v částce 51 579,- Kč.

Za všechny dary děkujeme!

GHANA – MISIJNÍ PROJEKT ŘÁDU

Řádové vedení pro rok 2013 vybralo jako misijní projekt Centrum základní zdravotní péče v blízkosti hlavního města Ghany – Accra. O stavbě centra se rozhodlo z impulzu místního biskupa, který měl starost o zajištění zdravotní péče v jeho diecézi. Nejbližší nemocnice je totiž vzdálená 70 kilometrů, v akutních případech se tak lidem těžko dostává nejnutnější ošetření a péče. Nové zařízení ročně ošetří 2 500 pacientů, zajišťuje služby pro spádovou oblast 160 000 lidí. V oblasti se nejčastěji vyskytují malárie, střevní potíže, respirační infekce, HIV/AIDS a mnohé další. Nejohroženější jsou pochopitelně děti.

Ghana – země misijní pomoci řádu pro rok 2013

Skrze projekty, které jsme letos připravili, sbírky a další se podařilo vybrat 16 405,- Kč, které jsme poslali společně s výtežky našich bratří v Rakousku na řádové konto bratří přímo v Ghaně. Prostředky tak jsou *bezprostředně* připravené k použití na konkrétním místě – v tom je potenciál, který pomoc skrze náš řád má, prostředky nemusí putovat přes několik kont, než doputují přímo na místo.

Částka zasláná z rakouské řádové provincie činí 11 100 eur.

INDIE

Zvláštní forma pomoci byla letos směřována řádovým zařízením v Indii. V roce 2013 byla otevřena 3 nová zařízení – psychiatrická klinika, centrum pro mentálně postižené a útulek pro bezdomovce, která financovala rakouská provincie. Otevření se na začátku roku účastnil náš představený br. Martin, své zážitky z cesty pak předával během několika promítání, o situaci v Indii pak hovořil v TV Noe v pořadu Misie na živo, kterého se účastnil také br. Saji, jeden z našich indických bratří.

>>>

Indie – z cesty br. Martina

FILIPÍNY

Slib hospitality, křesťanské péče o nemocné a potřebné, milosrdné bratry zavazuje pomáhat tam, kde je to nejvíce potřeba. Přírodní katastrofy na Filipínách během podzimu roku 2013 byly impulzem pro zmobilizování sil a vyslání několika bratří do postižených oblastí. Řád po domlouvách s humanitárními organizacemi, které v oblasti zasahovaly, dostal na starosti

distribuci léků mezi postižené obyvatele Filipín. I malá sbírka, kterou jsme zorganizovali na podporu těchto aktivit, přinesla 32 674,- Kč.

Za všechny dary a za modlitby na podporu našich bratří a spolupracovníků v místech, kde je jejich práce nejvíce potřeba, děkujeme!

vp

NÁVŠTĚVA V BRATISLAVĚ

Zázemí více jak 400 zařízení zdravotního či sociálního charakteru, která řád milosrdných bratří ve světě provozuje, dává jejich spolupracovníkům možnost komunikace, spolupráce, výměny zkušeností a vzájemného povzbuzování v práci na poli hospitality. Právě možnost uvědomit si, že jednotlivá zařízení nestojí sama o sobě a jejich zaměstnanci tak nejsou ve službě sami, ale jsou součástí široké skupiny, je pro naše spolupracovníky velmi povzbuzující. Proto se jim snažíme vzájemné návštěvy zprostředkovávat. V podzimních dnech jsme tak měli možnost společně se zaměstnanci Nemocnice Milosrdných bratří ve Vizovicích navštívit naše bratry a spolupracovníky v Bratislavě.

Odkaz milosrdných bratří na Slovensku najdete na více místech, ve Skalici, Spišském Podhradí, ale především v Bratislavě, kde provozují fakultní nemocnici a starají se o bezdomovce v Domě sv. Jana z Boha.

NEMOCNICE

Bratislavská nemocnice nepatří k největším, nicméně její umístění přímo v centru města jí dává dobré povědomí ve společnosti, patří k nejvyhledávanějším, a díky kvalitním spolupracovníkům se těší oblibě a má dobré jméno. Stala se prvním nestátním zdravotním zařízením na

Slovensku po pádu komunismu a brzy poté prošla mohutnou rekonstrukcí. Díky citlivým opravám vznikly skutečně nádherné prostory, ve kterých se snoubí původní barokní prvky s moderní přístavbou. Samo zdravotnické zařízení pak nabízí široké služby zdravotní péče, celou řadu ambulancí, oddělení chirurgické, interní, onkologické, akutní a intenzivní medicíny a samozřejmě LDN. Nechybí ani vyhledávané fyzioterapeutické oddělení a rehabilitace, součástí zařízení jsou specializované laboratoře a radiodiagnostika. Fakultní zřízení nemocnice pak napovídá, že slouží také k výuce budoucích lékařů a ošetřovatelů.

Skutečnost, že nemocnice patří církvi, je patrná hned při vstupu. Na směrovkách jsou granátová jablka s křížem, mezi personálem je možné potkat řeholníky, kteří zde slouží jako řadoví zaměstnanci, zdravotní sestry či lékaři. Ze všech září radost z práce, a i když si vedení nemocnice stěžuje na silnou byrokratickou zátěž a neustálý boj s pojišťovnami, není na nich poznat sebemenší zahořknutí nebo skepse. Je to možná dáno právě aktivním zapojením milosrdných bratří přímo do chodu nemocnice, sklobením péče zdravotní a duchovní. Laické vedení si pak uvědomuje hodnotu odkazu, který je samo povoláno nést.

>>>

CENTRUM PRO LIDI BEZ DOMOVA

Druhou zastávkou návštěvy bylo zařízení pro bezdomovce na kraji Bratislavy. Dům přes den slouží těmto lidem jako útočiště, kde se mohou najíst a umýt. Denně ho navštíví víc než stovka bezdomovců. V noci pak zařízení nabízí ubytování pro nemocné bez domova. Mezi další služby patří zubní ordinace, která je v péči o tyto lidi nesmírně důležitá. Bolavé zuby totiž nutí k tlumení alkoholem a drogami, což dlouhodobě vede ke špatným následkům.

Vedle pasivních služeb bezdomovcům však milosrdní bratři nabízejí i aktivní pomoc, kterou spolupracovníci nazývají *pracovní terapie*. Po domluvě totiž mohou *klienti* dostat práci, která by po určité době měla vést k návratu do klasického pracovního procesu. Terapie není pouze o přidělené práci, součástí je komplexní psychologická pomoc, která je však poskytována nenásilnou formou. Tito lidé musí projít úspěchy i neúspěchy, aby dokázali ustát pracovní nápor bez pomoci druhých. V práci, kterou naši spolupracovníci zprostředkovávají, si pak mo-

hou vydělat dobré peníze, které bohatě stačí na pokrytí základních životních potřeb. Takto vydělaných peněz si pak také mohou vážit. Práce v terapii má mnoho podob – lidé mohou pracovat u externích firem, s některými je možné pracovat přímo v centru, kde se třídí odpad, po domluvě se starosty městských čtvrtí se organizují úklidy veřejných míst a mnohé další.

Proces návratu do *normálního* života je dlouhý a náročný, trvá i několik let. Avšak naším spolupracovníkům se během 3 let, které centrum existuje, takto podařilo pomoci 20 – 30 lidem. Aktivně pracují s 80 – 100 dalších.

MOBILNÍ AMBULANCE

Centrum je také základnou pro tzv. mobilní ambulanci. Jedná se o speciálně upravenou sanitku, která několikrát týdně vyjíždí do ulic a v níž lékaři a zdravotníci dobrovolně pomáhají bezdomovcům, ošetřují různá zranění a operativně řeší další problémy.

vp

*spolupracovníci z NMB Vizovice a z Domu sv. Jana z Boha
- centra pro lidi bez domova v Bratislavě*

VIANOČNÝ PUNČ PRE DETI

Na začiatku tohto príbehu bol strach a plač jednej mami o svoje dieťa. Pretože v nemocnici Milosrdných bratov v Bratislave nie sú kolegovia ľahostajní jeden k druhému, podarila sa partii najmladších spolupracovníkov ekonomicko-hospodárskeho úseku zorganizovať milá charitatívna akcia.

12. decembra 2013 sa uskutočnil Vianočný punč pre deti, výťažok z predaja tohto vianočného nápoja a koláčikov bol určený pre onkologicky choré deti našich kolegyň. Mysleli sme na Dominiku, Paulínku a Petru.

V strede tohto príbehu boli nádej, ochota aj dobrá viera v uzdravenie. Punč sa pripravoval a varil v našej stravovacej prevádzke, trochu netradičná vôňa klinčekov a škoric na nemocničnú kuchyňu bola predzvesťou niečoho výnimočného.

Na konci tohto príbehu bol dobrý pocit z pomoci bližnému a chorému. Paulínke sme pomohli s liečbou v zahraničí, Dominike a Petre sme venovali lieky a vitamíny, ktoré potrebujú. Všetci, ktorí zabezpečovali toto podujatie si želajú, aby sme už nikdy nemuseli organizovať vianočnú akciu pre choré deti. Veríme však, že sa podarila založiť pekná tradícia pomoci tým, ktorí majú menej šťastia v živote alebo na podporu projektov Milosrdných bratov či už na Slovensku alebo inde vo svete. Dievčatám želáme skoré uzdravenie a radi všetkých privítame o rok na Vianočnom punči v Nemocnici Milosrdných bratov v Bratislave.

Z LISTU RODIČOV MALEJ PAULÍNKY

Vážená pani Ing. Ingrida Slezáková a kolektív nemocnice Milosrdní bratia. Dovoľte, aby som sa touto cestou v mene celej rodiny poďakoval za Váš dar našej malej bojovníčke Paulínke,

Ingrid Slezáková pri príprave vianočného punče

ktorá nedávno 14. novembra 2013 oslavovala svoje tretie narodeniny. Nesmierne nás potešilo, že aj okrem našej blízkej rodiny na nás niekto myslí a nás podporuje. V súčasnej dobe sa liečime v Prahe na novootvorenom Protónovom centre. Okrem choroby bojujeme aj s časom, ktorý nám dáva nesmierne zabráť. Nepočítané konzultácie s odborníkmi, či vybavovanie poisťovne, zabezpečenie ubytovania, ako aj samotná realizácia liečby vyžaduje veľkú sústredenosť a trpezlivosť. Dúfam, že vo vašich srdciach budete na nás myslieť a v duchu nás podporovať, aby sme tento boj vyhrali a naša Paulínka sa vyliečila. Zároveň nám dovoľte aby v mene celej rodiny sme Vám zaželeli šťastné a veselé Vianoce a veľa úspechov v novom roku 2014.

So srdečným pozdravom Ladislav, Izabela a malá Paulínka.

Ing. Ingrid Slezáková
náamestníčka riaditeľa pre ekonomiku

GRANÁTOVÉ JABLKO

Pohľad kňaza na symbol rehole Milosrdných bratov

Na jar tohto roka som sa ocitol so svojimi zdravotnými ťažkosťami v nemocnici rehole Milosrdných bratov v Bratislave. Všade pri dverách na menovkách som videl znak, ktorý mi pripomínal rozkvitajúci kvet, z ktorého sa čnie kríž. Až keď sa mi dostalo do rúk jedno z vydání spravodaja Milosrdných bratov s názvom Hospitalita, dozvedel som sa, že ten *všadeprítomný* znak je vlastne tradičný symbol Milosrdných bratov – granátové jablko. V tej chvíli som si spomenul na moju prvú skúsenosť s týmto plodom.

Ešte počas mojich štúdií v Ríme som raz dostal od jednej dobrej duše do daru papierové vrecko s ovocím. V ňom som objavil aj jedno granátové jablko, ktoré som dovtedy poznal len

z obrázkov. Po prvýkrát v živote som ho držal vo svojich rukách. Vedel som, že ho treba správne rozkrojiť, aby sa z neho dali ľahšie vybrať drobné krvavo-červené zrnká. Len som nevedel, ako sa má správne otvoriť, a nechcel som sa ísť pýtať druhých. Tak som to skúsil. Až keď som ho rozkrojil, (myslím, že to bolo horizontálne), zistil som, že som urobil chybu. Zrnká boli ako-by zlepené, ťažko sa dali vybrať. Napriek tomu som sa dal do práce. Napokon som mal viac špinavé ruky, než by som bol najedený.

Z tejto udalosti som sa poučil. Prává láska je ako granátové jablko. Pozostáva z množstva drobných zrníek, ktoré treba objaviť a vedieť správne vylúpnuť. K tomu je však potrebné vedieť, ako krájať, aby sme neublížili sebe, alebo druhým, aby sme neničili vzťahy a veci okolo nás. Až keď vieme, ako krájať, je potrebné aj podľa toho konať. Keď nevieme, čo robiť, je lepšie najprv dobre porozmýšľať, veci premyslieť, ako hovorí stará múdrosť *dvakrát merať a raz strihať*. V pochybnostiach sa môžeme obrátiť aj o radu skúseného človeka, *priateľa na telefóne*. Pokornej učenívosti, opatrnosti a obozretnosti nikdy nie je v živote nazvyš! Iba takto môžeme ponúknuť zrnká lásky neporušené a nezištne sa s nimi podeliť s druhými ľuďmi. Inak nám ostanú iba špinavé ruky s dobrým úmyslom...

Michal Vivoda

Poznámka redakcie: Autor príspevku, otec ThDr.

Michal Vivoda PhD. je rímskokatolícky kňaz a rektor Kostola sv. Ladislava v Bratislave. Venuje sa témam bioetiky a morálnej teológie.

granátové jablko – symbol milosrdných bratí

ODMALIČKA TÚŽIL BYŤ REHOĽNÍKOM

Brat Fidencius patrí k najmladším členom rehole milosrdných bratov na Slovensku. A jeho cesta k nim prekvapivo viedla cez inú reholu. Po rehoľnom povolaní však, ako sa priznáva, túžil odmalička a tvrdí, že mu ho vymodlili aj jeho tety – rehoľné sestry.

Keď som mal 4 roky – to bolo ešte počas komunizmu – chodili sme s rodičmi do Kláštora pod Znievom, kde mali sestry Spasiteľky svoju komunitu. Pre mňa bolo veľmi povzbudzujúce, keď som videl 120 sestier, ktoré zasvätili svoj život Bohu, a hoci veľa trpeli, oslovila ma ich odovzdanosť Bohu vo všetkom. Povzbudil ma ich príklad a vždy som si hovoril, že keď raz budem veľký, stanem sa rehoľníkom. Aj mojej mame som o tom povedal, rozhovori sa.

V r. 1998 zmaturoval na strednej zdravotníckej škole a hneď dva mesiace po maturite vstúpil do rehole kamiliánov v Kremnici, kde si vykonal postulát aj ročný noviciát. O nejaký čas nato však bola rehoľa na Slovensku oficiálne zrušená a bratia sa vrátili do provincie v Poľsku. Brat Fidencius nastúpil v tom čase na základnú vojenskú službu, rok slúžil v Humennom a potom päť rokov pracoval v Charitnom domove v Kremnici pri chorých a umierajúcich. *Boli tam väčšinou pacienti so sklerózou multiplex. V mojom srdci však stále bola túžba zasvätiť sa Bohu, pokračuje v spomienkach a vráti sa ešte k obdobiu, keď mal trinásť rokov, lebo vtedy sa udialo v jeho živote niečo dôležité, čo bolo jeho prvým dotykom s milosrdnými bratmi. Keď som mal 13 rokov, objavil som v Katolíckych novinách prvýkrát pozvanie od bratra Fabiána Mačēja: ak cítiš povolanie, príď medzi Milosrdných bratov. Vtedy ešte z detskej nerozvážnosti som napísal list s odpoveďou: áno, chcem sa stať milosrdným bratom. O týždeň*

br. Fidencius u nemocného

mi prišla odpoveď: si srdečne pozvaný, môžeš prísť k nám do Bratislavy. Zlakol som sa, list som ani len rodičom neukázal a viac som sa neozval. Po pol roku som dostal druhýkrát odpoveď od bratra Mačēja: Čo sa s tebou stalo? Prečo neodpovedáš? No už som nereagoval. Mal som trinásť rokov. Do dnešného dňa mám tie listy odložené, uchovávam si ich ako veľmi cennú pamiatku, hovorí brat Fidencius. Na vstup k milosrdným bratom čakal až do r. 2006. Vtedy prišla tá pravá chvíľa, skontaktoval som sa telefonicky s bratom Richardom, dohodol som si pobyt, a cítil som sa tam tak dobre, že sa mi nechcelo už po týždni odísť, usmeje sa brat Fidencius. Mnohí ľudia majú problém na prvýkrát si zapamätať jeho nezvyčajné meno. K jeho pôvodu dopĺňa: Moje rehoľné meno je odvodené z latinčiny, fides v latinčine znamená viera. Keď som prišiel prvýkrát do rehole, do bratislavskej komunity bratov, brat Richard ma zaviedol do krypty pod kostolom v Bratislave, kde odpočívajú štyria milosrdni bratia, >>>

kostol a kláštor MB v Bratislave

ktorí prežili komunizmus: brat Fabián Mačej, náš prvý viceprovinciál a bratia Rudolf Benc, Jozef Pluta a Fidencius Kotlár. Priznám sa, keď som prvýkrát v krypte zbadal meno Fidencius Kotlár, tak som si povedal, že keď sa raz stanem milosrdným bratom, chcem nosiť toto meno. Oslovilo ma. Brat Riško mi potom vyzroprávaj, ako bratia vo vernosti povolaniu štyridsať rokov čakali, kým sa neskončí komunizmus. Dúfali, že sa raz budú môcť opäť vrátiť do našej nemoc-

nice a pokračovať v charizme, ktorú komunisti v r. 1950 násilne prerušili. Bohužiaľ, ja som osobne už týchto statočných rehoľníkov nezažil. Nie nadarmo sa hovorí, že Božie cesty sú nevyspytateľné. Na začiatku rehoľného života brata Fidencia stojí silný príklad a modlitby jeho tiet. Potvrdzujú, že stále platí: autentické príklady priťahujú viac ako slová. Zasiahlo ma silné svedectvo rehoľného života mojich tiet. Kedysi som navštevoval aj komunitu sestier vincentiek v Košiciach a moja zosnulá teta Kasiana mi hovorievala: Peter, ja sa za teba denne modlím, zasväť svoj život Bohu. Ona to vnímala, že som bol vo svete, ale nehladal som si ženu, ani ma veľmi netahalo manželstvo. Nabádala ma: vyber si, čo chceš robiť, či chceš byť slobodný, alebo je tu možnosť zasvätiť svoj život Bohu. Cítim, že aj jej modlitby mi k povolaniu dopomohli, dodáva na záver 32-ročný brat, ktorý sa netají tým, že práve služba medzi chorými v nemocnici ho najviac naplňa. A rád cituje slová Matky Terezy- známej misionárky lásky, že pravá láska musí bolieť. Nuž, čo teda vyváži silu a príklad dobrého svedectva, ktoré povoláva k nasledovaniu a cez ktoré volá sám Pán?

Andrea Eliášová

PRE SLUŽBU ĽUDOM NA ULICI

O Domove sv. Jána z Boha v Bratislave, ktorý slúži núdzným ľuďom a ľuďom bez strechy nad hlavou ako denné centrum, a ktorý spravuje slovenská komunita Milosrdných bratov, sme už písali. Teraz máme opäť dôvod spomenúť ho. Zariadenie totiž dostalo cenný dar –mobilnú ambulanciu. Tú slovenským bratom pre ich službu darovalo Katolícke mužské združenie, ktoré tak urobilo prostredníctvom nemeckej komunity milosrdných bratov z Mníchova.

Toto vozidlo doteraz pätnásť rokov slúžilo priamo v centre Mníchova, kde ho využívali na ošetrovania úrazov ľudí bez domova a poskytnutie základnej lekárskej pomoci priamo v teréne. Ako informoval brat Karl z Mníchova, takouto formou ošetrili najmä množstvo rán. Dva roky v rámci mobilnej ambulancie pomáhali na- príklad aj službou zubára, ktorý bol takto raz týždenne v ambulancii k dispozícii klientom z ulice. Mobilná ambulancia má vybavenie pre

základnú lekársku starostlivosť. Pre zaujímavosť: je tu k dispozícii kyslíkový prístroj, mobilné lôžko, lekárnica, stolík s dvoma kreslami na rozhovor lekára s pacientom, ktorý spĺňa podľa brata Karla aj funkciu dôležitého sociálneho kontaktu, umývadlo, nádrž na objem až 70 litrov vody, možnosť ventilácie (klimatizácie), odkladacie priestory. Podľa riaditeľa n. o. Domov sv. Jána z Boha Mgr. Jaroslava Valacha znamená tento dar realizáciu služby ľuďom na ulici, aká v hlavnom meste Slovenska dlho chýbala. Podľa neho sa pritom v Bratislave zdržuje najviac ľudí bez strechy nad hlavou. *Mnohí si neplatia poistnú a preto ich potom žiaden lekár neošetrí. Nehovoriac o tom, že majú zanedbané základné hygienické návyky, v dôsledku čoho majú často žltacku, tbc, svrab a ďalšie kožné choroby, pohlavné ochorenia nevynímajúc. Preto možnosť mobilnej ambulancie pre týchto ľudí vítame, umožní im sprostredkovať základnú zdravotnícku starostlivosť.*

OŠETROVAŤ A ZÁROVEŇ CHRÁNIŤ

V súčasnosti rehoľa a domov vybavujú pre sfunkčnenie ambulancie potrebné administratívne opatrenia. Chceli by, aby po ich vybavení začala slúžiť ľuďom odkázaným na jej pomoc ešte koncom tohto roka. Predstavený slovenských Milosrdných bratov Ján Karlík OH, ktorí sú zriaďovateľom zariadenia – Domov sv. Jána z Boha – doplnil: *Keď nám pred rokom bratia z Mníchova ponúkli mobilnú ambulanciu, pochválil som sa s touto ponukou na porade organizácii pracujúcich s bezdomovcami. Z porady vysvitlo, že takáto pojazdná ambulancia v hlavnom meste doteraz chýba a je veľmi žiadaná, preto nebolo treba váhať nad jej prijatím. My sme síce museli na ambulanciu vyše roka čakať, ale začíname robiť všetko preto, aby sme s ňou mohli byť prítomní medzi ľuďmi na ulici, aj keď ešte nemáme momentálne k dispozícii toľko lekárov, ktorí by takouto formou slúžili. Chceme takto nielen ošetrovať ľudí z ulice, odkázaných na cudziu pomoc, ale aj chrániť*

ostatných obyvateľov pred šírením nákazlivých ochorení. V tom vidím zmysluplnosť. Brat Karl z Mníchova, ktorý s mobilnou ambulanciou pracoval v nemeckých uliciach pätnásť rokov a dovezol nám ju až do Bratislavy, mi potvrdil, že počet tých, ktorí dnes túto službu potrebujú, rapídne klesol. To dosvedčuje jej veľký význam a pripomína mi to, čo počuli a videli učenici sv. Jána Krstiteľa o Kristovi: slepi vidia, chromí chodia, malomocní sú čistí, hluchí počujú... Pripomeniem, že cieľom takejto pravidelnej služby je postupné znižovanie počtu ľudí odkázaných na cudziu pomoc s nákazlivými i psychickými chorobami v Bratislave. Radi teda privítame spoluprácu odborníkov: lekárov, zdravotníkov, ktorí by vedeli obetovať jeden večer v týždni pre ľudí na ulici a slúžiť v pouličnej ambulancii. Pripomeniem, že dobrým príkladom spolupráce pri starostlivosti o bezdomovcov je nielen dobrá spolupráca s mestským úradom Bratislava – Nové Mesto, v ktorého časti pôsobíme, (integruje bezdomovcov v rámci starostlivosti o životné prostredie), ale aj s mestským úradom Bratislava – Staré Mesto, ktoré nám umožnilo zamestnať riaditeľa nášho domova, pripomenul predstavený Milosrdných bratov (bližšie informácie záujemcom poskytne na maili: priormb@gmail.com, www.milosrdni.eu).

br. Ján Karlík a br. Karl z Mníchova pri preberaní pouličnej ambulancie

Brat Richard, ktorý sa dlhodobo venuje bezdomovcom, má túto víziu: Projekt mobilnej ambulancie by som si vedel predstaviť aj ako spoluprácu našej rehole Milosrdných bratov a iných organizácií, občianskych združení a spoločenstiev, ktoré pracujú s bezdomovcami. Okruh bezdomovcov, s ktorými my pracujeme, vieme relatívne dobre zabezpečiť zdravotnou službou, ale pre pokrytie potrieb zdravotnej služby v celej Bratislave by túto službu mohli naplňať aj spoločenské a cirkevné (resp. mimovládne) organizácie formou dobrovoľnej služby lekárov a sestier, ktorým leží na srdci snaha postarať sa aj o tých, ktorí z rôznych dôvodov nemajú prostriedky na bežné ošetrovanie v nemocniciach. Tento projekt by mohol byť rovnocenným projektom, aký prebieha v Mníchove u našich bratov.

MILOSRDNÍ BRATIA OPĚT AKO PRIEKOPNÍCI?

Majetkový správca rehole Milosrdných bratov JUDr. Michal Tinák ešte vysvetlil: *Takáto forma pomoci zatiaľ u nás v štáte nie je legislatívne ani ekonomicky pripravená, je však už pripravená v srdci Milosrdných bratov, ktorí s ňou prichádzajú. Je to len začiatok, v zmysle mobility aj touto formou ideme za tými, ktorí to potrebujú, lebo oni vo svojej biede často nevládzu prísť k lekárovi. Milosrdní bratia v súčasnosti*

držia tepnu spoločenskej objednávky starostlivosti o tých, ktorí sú nato odkázaní. Celá spoločnosť vie, že bezdomovec je problém, ale rehoľní bratia im vytvárajú domov, zázemie už tým, že im pre naplnenie ich ľudských potrieb poskytujú v Bratislave svoje denné centrum, ktorým je Domov sv. Jána z Boha a jeho služby (hygienické, sociálne, duchovné, čiastočne aj materiálne a výchovné). Sociálna sieť ich totiž nepokryla a oni predsa potrebujú mať uspokojené svoje základné potreby. Preto bratia vychádzajú smerom k nim. Ak sa táto vec aj legislatívne dorieši, budeme môcť v plnom rozsahu naplňať snahu poskytnúť milosrdenstvo ľuďom odkázaným na cudziu pomoc aj formou mobilnej ambulancie. Obrázne povedané, týmto projektom sa stávajú Milosrdní bratia u nás priekopníkmi v tejto oblasti. Nuž, ak sa projekt podarí dobre s Božou pomocou rozbehnúť, v hlavnom meste SR to vlastne pomôže nielen ľuďom bez domova žijúcim zväčša na ulici, ale aj širšej verejnosti. Nehovoriac o tom, že to môže byť pre väčšinu, ktorá neraz ľuďmi na ulici pohŕda, tichá lekcia, ako dôstojne a v zmysle evanjelia pomáhať v teréne ľuďom odkázaným na cudziu pomoc.

Andrea Eliášová

*slovenští milosrdní bratři při předání ambulance
od bratří z bavorska*

PLÁNOVANÉ AKCE

akce pravidelně aktualizujeme v kalendáři na www.milosrdni.cz

~ ÚNOR

11. 2. 2014 úterý

SVĚTOVÝ DEN NEMOCNÝCH – BRNO

14:00 mše svatá v kapli sv. Richarda Pampuri v NMB Brno, Polní 3

17:30 vernisáž obrazů a malý koncert ve vstupní hale nemocnice

programy v dalších kláštorech na www.milosrdni.cz

13. 2. 2014 čtvrtek 18:00 ADORACE PŘED NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOSTÍ

kostel sv. Leopolda, Vídeňská 7, Brno

~ BŘEZEN

8. 3. 2014 sobota 8:00 SLAVNOST SV. JANA Z BOHA

kostel sv. Leopolda, Vídeňská 7, Brno

pořady slavnosti sv. Jana z Boha v dalších kláštorech na www.milosrdni.cz

NOVÝ POŘAD BOHOSLUŽEB V KAPLI SV. RICHARDA PAMPURI V NMB BRNO:

Pondělí 12:00 polední modlitby

Středa 12:00 polední modlitby, 14:00 svatý růženec, 14:30 bohoslužba slova

Neděle 10:00 mše svatá

POMOZTE NÁM VYDÁVAT HOSPITALITU!

Zpravodaj Hospitalita vychází zdarma pro všechny čtenáře. Jeho příprava však obnáší nemalé náklady, od času stráveného při jeho sestavování, korekce, grafické práce, nakonec tisk, obálkování a hromadná korespondence. Chceme však čtenářům poskytnout co nejvyšší provedení, stejně jak je tomu i ve zdravotní péči, kterou poskytujeme našim pacientům.

Své příspěvky můžete posílat na konto:

1341663309/0800

variabilní symbol: 1111

Za jakékoliv dary budeme velmi vděční!

hospitalita Zpravodaj, který vychází ZDARMA nepravidelně 4x do roka. Vydává ho Hospitálský řád sv. Jana z Boha – Milosrdní bratři. Informuje o životě a aktivitách řádu, o jeho historii, světcích, významných událostech z domova i zahraničí. V případě zájmu o odběr pište na e-mail hospitalita@milosrdni.cz nebo na adresu: Milosrdní bratři, Vídeňská 7, 639 00 Brno. Nezapomeňte uvést počet výtisků, které chcete odebrat.

„Per corpus ad animam“

hospitalita

Vydává Konvent Hospitálského řádu sv. Jana z Boha – Milosrdní bratři (pro svoji vnitřní potřebu)

Vídeňská 228/7, 639 00 Brno, IČ: 15531678, registrace MK ČR E 20257

B. ú. 1341663309/0800

tel./fax.: 543 165 319, www.milosrdni.cz, e-mail: hospitalita@milosrdni.cz

foto: archiv OH, tisk: Arch polygrafické práce spol. s.r.o.